

Vlaams
Parlement

vergadering **C232**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 24 mei 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Verstreken aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het naleven van de mensenrechten naar aanleiding van de veroordeling van homoseksuelen in Egypte en de situatie in andere moslimlanden – 1972 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over beschermde interieur-elementen in kerkgebouwen – 2144 (2015-2016)	5
VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de resolutie van het Vlaams Parlement over het bannen van massavernietigingswapens en de onderhandelingen over een internationaal verbod op kernwapens – 2092 (2015-2016)	7
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de export naar de BRICS-landen en de internationaliseringsstrategie van Flanders Investment & Trade (FIT) – 1979 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Karim Van Overmeire aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de handelsmissie naar India – 1987 (2015-2016)	10
VRAAG OM UITLEG van Jan Van Esbroeck aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de federale conferentie voor de opbouw van Gaza – 2137 (2015-2016)	18

VRAAG OM UITLEG van Johan Verstreken aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het naleven van de mensenrechten naar aanleiding van de veroordeling van homoseksuelen in Egypte en de situatie in andere moslimlanden – 1972 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): Het Egyptische gerecht heeft elf mensen die ervan verdacht werden homoseksueel te zijn, veroordeeld tot celstraffen van drie tot twaalf jaar. Officieel zijn ze veroordeeld vanwege hun 'losbandigheid' en 'het aanzetten tot losbandigheid', een eufemisme dat in Egypte vaker wordt gebruikt als het over homoseksualiteit gaat. Homoseksualiteit is niet expliciet verboden door de Egyptische wet, maar de autoriteiten zien het wel als seksueel immoreel gedrag en gaan steeds vaker over tot vervolging. Volgens de informatie die ik kreeg, zijn ook bijeenkomsten waar er 'gezellig' wordt gedaan, zonder seksuele handeling, al strafbaar en worden er dan mensen opgepakt.

De afgelopen jaren werden al verschillende mensen opgepakt omdat ze aanwezig waren op zulke eenvoudige bijeenkomsten. Mensenrechtenorganisaties uitten in het verleden reeds regelmatig kritiek tegen Egypte en zijn aanpak van andersgeaarde mensen. Sinds de instabiele politieke situatie in Egypte worden steeds vaker mannen opgepakt en veroordeeld voor homoseksualiteit. Dat is niet alleen in Egypte het geval. Het gebeurt ook in heel wat andere landen. In Egypte is er echter een vaststelling gebeurd. Mensenrechtenorganisaties zijn enorm bekommerd over de situatie.

Minister, wat is uw reactie op deze systematische vervolging van homoseksuele mannen? Hebt u hierover reeds contact gehad met de Egyptische autoriteiten?

Wat met homoseksuele landgenoten die naar Egypte op vakantie gaan? Lopen zij gevaar?

Wordt het reizen naar bepaalde landen afgeraden voor holebikoppels en transgenders die hier in ons land wettelijk getrouwd zijn? Zijn er indicaties dat zij ook gevaar lopen? Wat wordt geadviseerd vanuit uw diensten en is hieromtrent ook contact met de federale diensten en ambassades? Wat is al dan niet hun advies?

Is er weet van Vlamingen die hierdoor in het verleden in de problemen raakten? Of worden die zaken niet meteen vermeld? Zo ja, in welke landen, wat was de reden en wanneer speelde het zich af?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Verstreken, we zien inderdaad een dubbele evolutie. In een aantal landen verbetert de situatie van de holebi's en de holebirechten, voornamelijk in een beperkt aantal westerse landen. De jongste decennia kun je er spreken van een stelselmatige verbetering. Anderzijds zien we in een deel van de wereld het omgekeerde gebeuren. Egypte is helaas een land waar de vervolging van holebi's lijkt toe te nemen.

Als we kijken naar de bekende wereldkaart van the International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), is er niet zoveel reden tot optimisme. Er zijn wereldwijd zes landen plus delen van Nigeria en Somalië waar de doodstraf op holebi's effectief wordt uitgevoerd. Het gaat om de landen Iran, Saoedi-Arabië, Irak, Jemen, Mauritanië en Soedan met een streng islamregime. Daarnaast

zijn er nog eens 75 landen waar holebi's langdurige en soms levenslange gevangenisstraffen krijgen. Egypte is daarbij, maar behoort niet tot de allerstrengste landen. Volgens het ILGA was het in 2015 in dat land niet duidelijk hoelang die gevangenisstraffen kunnen oplopen. De jongste jaren waren er geen contacten tussen Vlaanderen en de Egyptische overheid, en dus ook niet over dit probleem.

In Afrika zijn er amper landen waar homorechten zijn gewaarborgd. Enkel in Zuid-Afrika is het homohuwelijk toegestaan. Hoewel er in Turkije traditioneel een vorm van acceptatie bestaat ten aanzien van holebi's, hebben zij in het Midden-Oosten enkel in Israël de facto gelijke rechten. In de Palestijnse gebieden, vooral in Gaza, worden holebi's zwaar vervolgd.

Ik heb geen weet van Vlamingen die in de problemen kwamen in die landen. Maar als dit zou gebeuren, dan is het aan de FOD Buitenlandse Zaken en de ambassade om binnen de consulaire bevoegdheid bijstand te verlenen.

Zoals u weet, verschaft Vlaanderen geen reisadvies, in tegenstelling tot de federale overheid. De FOD Buitenlandse Zaken deelt op zijn webstek mee dat, gezien de ernstige terroristische dreiging, in heel Egypte een verhoogde waakzaamheid is geboden, ook in toeristische zones. Om die reden wordt reizen in sommige gebieden van Egypte afgeraden. Daarbij speelt dus een andere reden, namelijk het terrorisme. Ik weet dus niet of homoseksuele landgenoten die naar Egypte reizen, meer gevaar zouden lopen dan vroeger. Ik ga een brief sturen aan minister Reynders met de vraag of homoseksuele landgenoten die naar Egypte reizen, vandaag inderdaad meer gevaar lopen dan voorheen. Ik begrijp dat de FOD Buitenlandse Zaken dat soort informatie niet op de website plaatst, maar enkel meer algemene waarschuwingen en reisadviezen met betrekking tot landen en regio's, niet met betrekking tot bepaalde personen die risico of gevaar zouden lopen.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord.

Ik heb zelf weet van een paar expats die moesten vluchten uit bepaalde Afrikaanse landen omdat ze met de dood werden bedreigd, achterna werden gezeten en zich opgejaagd wild voelden. Het is voor die mensen, die hard werken om de lokale economie daar te versterken, zeer drastisch dat ze moeten vluchten wegens hun geaardheid zonder dat ze in onze ogen en volgens onze normen iets fout doen.

Ik kan het boekje 'Met gebreken' van Christophe Lievens, een van de expats die in de toeristische diensten werken, aanraden. Het boekje gaat onder andere over dit thema en over het moeten wegvluchten.

Persoonlijk vind ik het niet kunnen dat er daarover niets staat op de website van de FOD Buitenlandse Zaken. Ik zou het op prijs stellen indien u in uw brief aan minister Reynders vraagt dat de landen waar de doodstraf geldt en waar er vervolging is voor mensen die op homoseksuele bijeenkomsten aanwezig zouden zijn, uitdrukkelijk worden vermeld, en dat daarover reisadvies wordt gegeven.

De vraag is ook in welke mate er, als daar iets gebeurt, bescherming is voor onze landgenoten, en reactie vanuit zowel de FOD Buitenlandse Zaken als vanuit Vlaanderen. Dank om dit te willen meenemen.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik zal de brief in het algemeen met de vraag sturen, en ook de suggestie formuleren om dat soort reisinformatie ook mee te geven. Ik weet niet of de FOD daarop zal ingaan. Tot nu toe zie ik dat hun beleid algemeen is, voor iedereen. Maar ik denk dat het een zinvolle suggestie is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over beschermde interieurelementen in kerkgebouwen – 2144 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, de toekomst van onze kerken is al jaren een belangrijk aandachtspunt in uw beleid, zowel als minister van Onroerend Erfgoed als in uw vorige bevoegdheid van minister van Binnenlands Bestuur. En ook tijdens deze legislatuur hebt u een aantal dingen in beweging gezet. Ik denk bijvoorbeeld aan de vraag om voor alle religieuze gebouwen een kerkenbeleidsplan op te maken. Het aantal vrijheidsgraden voor beschermde kerkgebouwen is natuurlijk niet zo groot. Afbraak is namelijk geen optie. Maar dat belet natuurlijk niet dat herbestemmingen wel tot de mogelijkheden moeten kunnen behoren.

Er zijn intussen heel wat denkoefeningen bezig, en dat is goed. Besturen kunnen ook een beroep doen op het projectbureau 'Herbestemming Kerken'. Een bijkomend aspect is dat er in onze kerkgebouwen vaak ook interieurelementen zijn, zoals orgels of preekstoelen, die in bepaalde gevallen individueel als monument beschermd zijn. Een deel van dat erfgoed staat soms in kerkgebouwen die niet beschermd zijn. Desaffectatie, herbestemming of zelfs afbraak van kerken zal onvermijdelijk tot gevolg hebben dat dat erfgoed dakloos wordt. Zijn de vrijheidsgraden daar dan even groot, vroeg ik mij onlangs af. Daarom had ik graag de volgende vragen gesteld.

Wat zijn de opties voor het vrijwaren van beschermd erfgoed in niet-beschermd kerkgebouwen die herbestemd worden? Over hoeveel gevallen, waarbij bepaalde interieurelementen als monument zijn beschermd terwijl het kerkgebouw zelf niet beschermd is, gaat het? Kunt u daar een overzicht van geven? Op welke manier kan het agentschap de eigenaars van dat erfgoed begeleiden? Op welke manier moet men dit gegeven meenemen als criterium bij het uittekenen van een toekomsttraject voor een kerkgebouw?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega, voor interieurelementen beschermd volgens het Onroerenderfgoeddecreet geldt het actiefbehoudsbeginsel, maar ook het passiefbehoudsbeginsel. Dat betekent dat wordt verwacht dat het in situ actief en passief in stand wordt gehouden. Bij herbestemming van een niet-beschermd kerk met een beschermd object daarbinnen, is de eerste optie dus steeds het behoud van het beschermde object in dit gebouw. Een goede integratie is bijna altijd mogelijk, mits bij de keuze van de nieuwe functie rekening wordt gehouden met het beschermde interieurelement. Inspiratie kunt u vinden bij de voorbeelden op de website van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) en op www.herbestemmingkerken.be van het Kenniscentrum Vlaamse Steden (KCVS).

Vooraf bij orgels vraagt de integratie het nodige voorafgaande onderzoek, want de instandhouding van orgels hangt samen met specifieke bouwfysische omstandigheden, met het vrijwaren van de akoestiek en met het geregeld bespelen van het orgel. Bij voorwerpen met religieuze connotatie vraagt dat de nodige afstemming met het kerkbestuur en het bisdom.

In de meeste gevallen kan bij herbestemming het object perfect ter plaatse blijven, maar als het toch niet lukt om het beschermde erfgoed in de nieuwe functie op een goede manier te integreren of als behoud in situ onmogelijk blijkt te zijn, dan kan er een verplaatsing gebeuren. Dat vraagt de opheffing van de bescherming, met

eventuele nieuwe bescherming van het goed op de nieuwe locatie, omdat de bescherming altijd te maken heeft met de plaats. Er zijn precedents van deklasseren en dan opnieuw beschermen na verplaatsing. Uiteraard moet er dan gezocht worden naar een goede nieuwe locatie. Bij een orgel bijvoorbeeld gelden een aantal criteria. Het akoestische element is natuurlijk van heel groot belang.

Uw vraag over hoeveel gevallen het gaat, kan ik beantwoorden op basis van de beschermingsdatabank. Die databank is nog in ontwikkeling. Of het precies over die aantallen gaat, kan ik dus niet met 100 procent zekerheid bevestigen, maar we komen tot de volgende resultaten. De volgende decoratieve elementen of interieurelementen zijn beschermd als monument, zonder dat het gebouw beschermd is – men noemt dat 'naakte beschermingen': 178 orgels, 10 orgels daarvan staan in een gebouw dat gelegen is in een beschermd stads- of dorpsgezicht; 1 doksaal, en op dat doksaal staat een orgel, dus het doksaal is ook bij die 178 orgels geteld; 4 retabels, 1 retabel daarvan staat in een gebouw dat gelegen is in een beschermd stads- of dorpsgezicht; en er zijn geen altaren 'los' beschermd. In totaal zijn er 182 interieurelementen beschermd zonder dat het gebouw beschermd is als monument.

Orgels of andere decoratieve elementen die in een gebouw zijn opgenomen waarvan een deel is beschermd, bijvoorbeeld een toren, portaal, schip of kooromgang, staan niet in deze lijst en zijn niet opgenomen in dat getal van 182.

Het agentschap begeleidt altijd de beheerders van onroerend erfgoed en doet dat op maat. Het houdt rekening met de herbestemmingsvraag en heeft daar ook expertise in. Eigenaars kunnen gebruikmaken van de handleiding Herbestemmingsonderzoek van het agentschap om op een onderbouwde manier te kiezen voor een nieuwe functie, uiteraard rekening houdend met de beschermde interieurelementen.

Specifiek voor orgels heeft het agentschap een visienota opgemaakt over het beheer van orgels. Dat gebeurde op 24 mei 2013. Het staat waarschijnlijk online op de website en heet 'Visie op het beheer van beschermde orgels in Vlaanderen'. Ik zal ze overmaken aan de commissiesecretaris.

Het agentschap is actief betrokken bij de herbestemmingsstudies van het projectbureau 'Herbestemming Kerken', niet enkel voor de kerken die beschermd zijn als monument maar ook in geval kerken beschermd zijn als dorps- of stadsgezicht of bij beschermde orgels, retabels of doksalen in niet-beschermde kerken.

Over de nieuwe gepaste locatie en begeleiding heb ik het al gehad. Er moet gekeken worden naar akoestische elementen en dergelijke meer.

U vraagt op welke manier dit element wordt meegenomen als criterium. Het uittekenen van een toekomsttraject voor een kerkgebouw start met het opstellen van een kerkenbeleidsplan. Al in die fase moet je rekening houden met alle factoren, dus uiteraard ook met beschermde interieurelementen. Een eerste stap daarbij is het maken van een gedetailleerde inventaris, wat mij evident lijkt bij een goed kerkenbeleidsplan.

Een beschermd orgel betekent niet dat herbestemming niet wenselijk is of niet kan, maar het bepaalt uiteraard een aantal randvoorwaarden waar rekening mee moet worden gehouden. Op basis van de keuzes in het kerkenbeleidsplan kan dan voor het kerkgebouw een beheersplan opgemaakt worden. Dit plan bepaalt een integrale langetermijnvisie voor het erfgoed in functie van een mogelijke aanvraag van een erfgoedpremie.

Als gekozen wordt voor het inbrengen van een nieuwe functie in de kerk, is het aangewezen daarvoor een herbestemmingsonderzoek te voeren waarin ook de gevolgen vervat zijn die een weerslag kunnen hebben op de beschermde interieurelementen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw zeer volledig antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de resolutie van het Vlaams Parlement over het bannen van massavernietigingswapens en de onderhandelingen over een internationaal verbod op kernwapens – 2092 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Voorzitter, voor dit item gaan we een jaar en een maand terug in de tijd, woensdagnamiddag 22 april 2015, toen het hele Vlaams Parlement een resolutie heeft aangenomen over het bannen van massavernietigingswapens. De specifieke resolutie is heel kort: "Het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering om er bij de Federale Regering op aan te dringen om zich, in overleg met de Europese Unie- en NAVO-partners, in te zetten voor een kernwapenvrije wereld en voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen."

Een van de argumenten die daartoe werden aangedragen, een sleutelargument, is dat kernwapens geen onderscheid maken tussen burgers en militairen, en om die reden illegaal zijn onder internationaal recht. We hebben in het parlement nooit een rapportage gekregen over hoe de Vlaamse Regering deze resolutie heeft uitgevoerd. We komen ook in een nieuwe internationale context terecht, namelijk dat er een debat aan de gang is over de vraag of er een onderhandeling moet worden opgestart over een internationaal verdrag over een verbod op kernwapens. België is daar op dit moment nog niet voor. Nederland heeft na een parlementair debat recent het standpunt ingenomen dat een verdrag over een internationaal verbod op kernwapens een goede zaak is.

Minister-president, kunt u zo concreet en precies mogelijk een overzicht geven van welke stappen u hebt ondernomen om uitvoering te geven aan die resolutie? In lijn met de parlementaire resolutie over het bannen van massavernietigingswapens, vraag ik het standpunt van u en de Vlaamse Regering over het wereldwijde bannen van kernwapens. Bent u daarvoor? Hebt u over dat verdrag over een verbod op kernwapens al gesprekken gehad met uw federale collega's of plant u die nog?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega, dank u wel om de aandacht te vestigen op deze resolutie die aan ieders aandacht ontsnapt is. Ik weet niet hoe het mogelijk is. Alle resoluties worden telkens in de beleidsbrieven opgelijst. De administratie heeft die om een of andere reden niet meegenomen. Het parlement, u, ik, niemand heeft gemerkt dat die resolutie daar niet bij was, en er is dus geen gevolg aan gegeven. Ik ga dus de tekst van de resolutie bezorgen aan de Federale Regering, zoals gevraagd in de resolutie. Ik heb het nog niet gedaan, maar heb gewacht op het antwoord.

Het is aan de aandacht ontsnapt. Daar zit geen kwade wil achter. Ik heb gevraagd hoe het is gebeurd. Wij hebben het niet gezien. Het ontwerp van de beleidsbrief is opgemaakt door de administratie met een inventaris. Het kabinet heeft het niet gemerkt. Ik heb het niet gemerkt. Hier heeft ook niemand het

opgemerkt. U stelt terecht deze vraag. Dat belet niet dat ik er gevolg aan zal geven.

U weet dat ik er zelf mee bezig ben. Ik heb naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de eerste gasaanval in Wereldoorlog I, een oproep gedaan aan de wereldwijde gemeenschap om het verdrag inzake het bannen van massavernietigingswapens na te leven, alsook het verdrag inzake chemische wapens. Ik zal dat bezorgen aan de Federale Regering.

Ik moet wel zeggen dat daar geen standpunt over is in het Vlaamse regeerakkoord. Het is een exclusief federale bevoegdheid. Dat komt er ook niet in overleg, aangezien dat federaal is. Er staat ook een passus over in het federale regeerakkoord. Het intrafederale overlegplatform Multilaterale Coördinatie (COORMULTI) gaat daar niet over. Dat is een exclusieve aangelegenheid van Defensie. Ter zake is er dus geen betrokkenheid van de gewesten en de gemeenschappen. Ik citeer wat ik daarover terugvind in het federale regeerakkoord: "We onderschrijven (...) alle geloofwaardige en doelgerichte inspanningen - bij voorkeur in Europees verband - met het oog op effectieve en evenwichtige ontwapening in de wereld, zowel op nucleair als op conventioneel gebied." De Federale Regering kiest voor "een realistische en pragmatische aanpak".

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik reken er dan op dat daar inderdaad gevolg aan wordt gegeven. U hebt zich nu daartoe geëngageerd. Wat de opdracht van de resolutie betreft, als het gesprek daarover met de federale overheid dan toch nog moet gebeuren, is het misschien toch interessant om ook dat element op te nemen, omdat het heel concreet is. Er is nu de vraag op het internationale toneel of men niet verder moet gaan dan het non-proliferatieverdrag en gewoon moet gaan naar een verbod op alle kernwapens, een beetje gelijkaardig aan dat op chemische wapens en clusterbommen, dus ze de wereld uit helpen door ze illegaal te maken. Ik denk dat dat in de lijn ligt van wat er in de resolutie stond. Het is dus toch mijn oproep om, als er dan gevolg zal worden gegeven aan deze resolutie, dat ook te concretiseren in de richting van een standpunt pro een internationaal verbod op kernwapens.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Ik begrijp dat er nog een antwoord moet komen, dat men contact opneemt. Errare humanum est, perseverare diabolicum. Minister-president, dat ligt echter niet in uw aard, dus ik ben ervan overtuigd dat u dat zult doen. We hebben in België toch een lange traditie van vooroplopen op dat vlak. Bijvoorbeeld wat antipersoonsmijnen betreft, waren we bij de eerste landen om verdragsrechtelijke initiatieven te nemen. Er werden een paar aangehaald. Ik vind dus dat we vrijheids- en vredelievend moeten blijven. Als territorium maken we echter deel uit van de NAVO. We zitten in die alliantie, en hebben dus ook plichten en rechten ter zake. Is er hypothetisch een bevoegdheid om Vlaanderen eventueel kernwapenvrij te kunnen maken, zoals sommige gemeenten dat verklaren? Hebben we daarvoor de autoriteit of moet dat consensueel gebeuren, gezien het verdrag waartoe we ons hebben verbonden? Ik vraag daarop nu geen antwoord, maar ik stel maar de vraag, omdat ook dat ons zou kunnen voorlichten na de contacten die u federaal zeker gaat hebben.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Ik schaar me achter de realistische en pragmatische aanpak waarnaar de minister-president heeft verwezen. Ik wil toch ook aandacht vragen voor het feit dat we – helaas, zou ik bijna zeggen – niet meer in het comfort van de Koude Oorlog leven, toen alles nog min of meer onder

controle was. Nu evolueren we naar een wereld waarin je steeds meer actoren krijgt die eigenlijk geen staten zijn, die schimmige organisaties zijn. Het idee dat die vroeg of laat massavernietigingswapens in handen krijgen, of dat nu kernwapens, biologische wapens of chemische wapens zijn, is natuurlijk afschrikwekkend. Los van de zeer interessante debatten die je kunt hebben over de rol van kernwapens, over de vraag over de mate waarin die bijdragen tot vrede enzovoort, is er natuurlijk toch de grote bekommernis dat dergelijk materiaal in handen valt van die organisaties. Als je ziet hoeveel regeringen, regimes nu op korte tijd wegzinken in chaos, en dat potentieel nu eigenlijk op een soort markt komt, dan lijken me dat zeer angstwekkende fenomenen. Ook vanuit dat oogpunt is het verstandig om dat arsenaal zo veel mogelijk te beperken als je het niet onmiddellijk helemaal de wereld uit krijgt.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): Ik denk dat de vragen terecht zijn. Het is natuurlijk goed dat we daarover praten. Collega Vanbesien, net als alle andere partijen hebben we in het federale parlement die resolutie ook goedgekeurd. Natuurlijk zijn we voorstanders van een kernwapenvrije wereld, maar we moeten ook realistisch zijn in die zaken, en we moeten natuurlijk gaan naar een effectieve en evenwichtige ontwapening. Dit moet ook gericht zijn op een nucleaire ontwapening die op verschillende vlakken gebeurt. We pleiten in feite voor een realistische en pragmatische aanpak van de problematiek, maar dan binnen de bestaande kaders van multilateraal overleg en internationale samenwerking, zoals die ook worden gedragen door het strategisch concept van de NAVO en het non-proliferatieverdrag van de Verenigde Naties.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: De heer Vanbesien heeft de resolutie voorgelezen. Ik ga me natuurlijk aan die tekst houden. De resolutie "vraagt de Vlaamse Regering om er bij de Federale Regering op aan te dringen om zich, in overleg met de Europese Unie- en NAVO-partners, in te zetten voor een kernwapenvrije wereld en voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen". Alle elementen zitten daar dus in. Ik houd me aan de tekst die het parlement heeft goedgekeurd. Ik zal niet verder gaan, maar ook niet minder ver.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister-president, uw houding op dat vlak is uiteraard correct. Ik wil wat antwoorden geven aan mijn collega's. Mijnheer Van Overmeire, ik merk een heimwee naar de comfortabele Koude Oorlog.

Ik denk dat er ook positieve zaken zijn aan het beëindigen van de Koude Oorlog. De analyse dat we nu met meer spelers zijn wanneer het gaat over internationale veiligheid, ook niet-traditionele spelers, is helemaal correct. Voor mij is dat een reden om de kernwapens te elimineren zodat de kans verkleint om aan kernwapens te geraken.

Wanneer er wordt gepleit voor een internationale en realistische aanpak, dan kan ik me daar natuurlijk helemaal in vinden. Een internationaal verdrag op het verbod van kernwapens is natuurlijk een multinationale, een multilaterale aanpak, die uiteraard realistisch zal zijn. In zo'n verdrag zal immers moeten staan hoe we daartoe komen, welke stappen gezet worden en welke timing wordt gehanteerd. Dat verdrag is geen symbolische aangelegenheid, het is iets wat op dat moment internationaalrechtelijk kan worden uitgevoerd en afgedwongen. Ik ben nogal voorstander van een nieuw verdrag over het verbod op kernwapens. Minister-president, uiteraard houdt u zich aan de tekst zoals die is goedgekeurd maar ik denk dat het niet verkeerd zou zijn om die ook op die manier te interpreteren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de export naar de BRICS-landen en de internationaliseringsstrategie van Flanders Investment & Trade (FIT) – 1979 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Karim Van Overmeire aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de handelsmissie naar India – 1987 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Tijdens de handelsmissie naar India werd bekend dat de export vanuit Vlaanderen in 2015 voor het eerst meer dan 300 miljard euro bedroeg, een stijging van 2,1 procent en het hoogste bedrag ooit. De export naar Europese landen, landen in Amerika en Centraal-Amerika doet het goed of kent een duidelijke stijging.

De export naar de BRICS-landen (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika) kreeg evenwel klappen en daalde met 12,4 procent. Naar India liep de export met 9,5 procent terug, naar China met 9,2 procent en naar Brazilië, dat in een heel turbulente periode is terechtgekomen, zelfs met 20,5 procent. Deze cijfers houden ongetwijfeld ook verband met de economische situatie in deze landen zelf en het embargo tegen Rusland. Maar toch eist deze evolutie onze aandacht op, aangezien precies deze landen de belangrijkste opkomende economieën zijn en grote potentiële markten vormen voor Vlaamse bedrijven.

Uit een studie van de KU Leuven van eind vorig jaar blijkt dat Vlaanderen en Nederland in vergelijking met de andere Europese landen relatief weinig exporteren naar de BRICS-landen. De cijfers in deze studie gaan terug tot het jaar 2005. Men heeft daarbij een hele periode in ogenschouw genomen. Het probleem beperkt zich dus niet tot de terugval die voor 2015 kan worden opgetekend, ik vermoed dat er meer aan de hand is.

Het vraagt een specifieke aanpak om deze markten aan te boren: het regelgevend kader is soms moeilijk of niet transparant, er is veel bureaucratie, het consumentengedrag is anders, de cultuur van zaken doen kan zeer verschillend zijn van die waarmee wij vertrouwd zijn. Vooral voor startende exporteurs die nog geen netwerk of contacten hebben in deze landen en kmo's, vormt dit een drempel.

Minister-president, zoals u in antwoord op vragen van collega's heeft aangegeven, heeft Flanders Investment & Trade (FIT) een uitgebreid exportplan waarin wordt uiteengezet hoe ondernemingen die willen internationaliseren, dat kunnen aanpakken en hoe ze daar een strategie voor kunnen ontwikkelen. Het verhogen van de exportvaardigheid van de Vlaamse bedrijven kwam ook aan bod in uw beleidsnota en uw beleidsbrieven. Concreet wordt in dit verband het aanbod van FIT over advies en opleiding genoemd en de aanwervingspremies voor exportmanagers in kmo's.

Eind november vond de Flanders International Economic Summit plaats. Hier werd het resultaat voorgesteld van de opdracht die FIT kreeg om met alle stakeholders, middenveld en bedrijven, een gezamenlijke internationaliseringsstrategie uit te werken. Bij de bespreking van de beleidsbrief zei u daarover: "Deze strategienota zal voor FIT de basis zijn voor de uitbouw van nieuwe partnerschappen en voor het versnellen van internationalisering."

In de beleidsnota en -brief wordt ook expliciet de nadruk gelegd op het aanmoedigen van Vlaamse bedrijven om actief te zijn in opkomende economieën. In dat verband kiest FIT er expliciet voor een significant deel van de acties te richten op opkomende economieën. De aanzienlijke versterking van het buitenlands netwerk is dan ook gepland in opkomende economieën.

Minister-president, hoe is de terugval van de export naar de BRICS-landen volgens u te verklaren? Zijn er meer specifieke acties of maatregelen nodig om Vlaamse bedrijven die actief willen worden in de BRICS-landen nog beter te ondersteunen? In welke mate is dit een onderdeel van de gezamenlijke internationaliseringstrategie die FIT heeft uitgewerkt naar aanleiding van de staten-generaal? Welke specifieke aandacht wordt geschonken aan de kmo's?

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Mijn vraag gaat over hetzelfde onderwerp en dezelfde missie, ik zal dan ook proberen om niet in herhaling te vallen.

Minister-president, een viertal weken geleden leidde u de grootste Vlaamse economische zending ooit. Het ging over de grootse missie die ooit door FIT was georganiseerd. U gaf leiding aan een missie met in totaal 57 Vlaamse bedrijven en sectorfederaties. U hield onder meer halt in Pune, Mumbai en Bangalore. De focus lag op cleantech, smart cities, infrastructuur en hightech.

Wanneer we India vergelijken met Vlaanderen, dan komen we tot compleet andere cijfers: India telt 1,21 miljard inwoners tegenover 6,5 miljoen Vlamingen. De oppervlakte van India is 300 keer groter dan die van Vlaanderen. Een stad als Mumbai telt 18 miljoen inwoners, wat ongeveer 2,5 keer Vlaanderen is. Bangalore telt meer inwoners dan Vlaanderen. Het is ook een land met een grote massa die nog in grote armoede leeft. Als je het bbp per capita bekijkt, dan kom je aan een cijfer dat een dertigste is van dat van Vlaanderen.

Toch is India de zevende handelspartner van Vlaanderen, en na de Verenigde Staten de belangrijkste niet-Europese handelspartner. De heer Kennes heeft de cijfers al gegeven. Ik zal die niet herhalen.

Opvallend is dat een aantal Vlaamse bedrijven actief wordt op de Indiase markt via een zogenaamde joint venture. Men moet via een plaatselijk bedrijf toegang hebben, want anders wordt het heel moeilijk. IG Watteeuw bijvoorbeeld, een Oostkamps bedrijf in tandwielen, werkt samen met het Indiase Involute. De Watergroep en Waterleau zetten samen met lokale partners projecten op inzake waterzuivering.

Het is enerzijds een gigantisch land met een gigantisch potentieel, maar anderzijds zijn er de confronterende cijfers van een terugval van 12,4 procent van de export naar de BRICS-landen. Als je de 'I' van India eruit haalt, kom je nog op 9,5 procent terugval van export. Het is een beetje vreemd dat het een land is met gigantische opportuniteiten, maar dat de meest recente cijfers een terugval tonen van 9,5 procent. Daarom is het interessant om daar in deze commissie meer over te vernemen. Welke lessen moeten we uit de missie, de exportcijfers en het beleid van FIT ten aanzien van India trekken? Welke opportuniteiten ziet u? Ik heb begrepen dat u dit een geslaagde missie vond, maar dat we nog eens moeten teruggaan omdat er nog heel wat werk te doen is. Daarom vond ik het interessant om net als de heer Kennes dit thema vandaag ter sprake te brengen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, dames en heren, het marktaandeel van de EU15 in de BRIC-landen daalde in de periode 2002-2014 met 30

procent, maar stabiliseerde zich min of meer gedurende de voorbije jaren. Het aandeel van Vlaanderen en de vier buurlanden daalde eveneens, maar het aandeel van Vlaanderen blijft al bij al goed scoren, zelfs beter dan Nederland. Het cijfer van het marktaandeel in 2014 van de EU15 naar BRIC bedroeg 13,58 procent. Duitsland is de grote exporteur met 5,54 procent naar BRIC-landen. Voor het Verenigd Koninkrijk is dit 1,40 procent, Frankrijk 1,36 procent, Nederland 0,89 procent en Vlaanderen 0,97 procent, wat meer is dan Nederland. Vlaanderen scoort nog goed ondanks de grote daling binnen de EU.

De BRIC-landen zijn bij uitstek 'emerging markets'. Dat betekent dat ze voor hun invoer niet alleen bij de traditionele hoogontwikkelde industrielanden terecht kunnen, maar ook onderling of bij andere groeiemarkten. De daling van de Europese marktaandelen moet een beetje worden gerelativeerd. Het is wel degelijk zo dat Vlaanderen de laatste tijd een iets grotere terugval heeft gekend. Dat heeft vooral te maken met de diamant. In zowel China (25 procent) als India is de diamant een zeer belangrijke factor. Zonder diamant stijgt onze export naar India met 6 procent. De totaliteit daalt, maar er is wereldwijd een terugval in de diamanthandel. Een van onze grote exportproducten naar China en India is de diamant. We hadden daar een relatief groot marktaandeel, maar algemeen economisch is het marktaandeel diamant terugggevallen. Dat verklaart dat Vlaanderen ten opzichte van de andere EU-landen nog altijd een zeer sterke exporteur is naar de BRIC-landen. Ik heb u de cijfers gegeven. We exporteren meer dan Nederland en in vergelijking met Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk is dat reusachtig veel. De diamantexport echter verklaart de grotere terugval.

Een eenduidige verklaring is er niet. Met betrekking tot China daalde onze uitvoer met 643 miljoen euro in 2015 of 9,23 procent. De meest recente UNCTAD-cijfers geven aan dat de Chinese import met 14,11 procent is gedaald in 2015. De import vanuit Vlaanderen is gedaald met 9,23 procent. De totaliteit van de import in China is dus veel meer gedaald. Dat heeft natuurlijk te maken met de slowdown in China en voor ons met de diamantexport. Rusland is een van de sterkste dalers. U weet allemaal wat de problemen daar zijn. De UNCTAD-cijfers geven weer dat de import in Rusland in 2015 is gedaald met maar eventjes 38,15 procent. De import vanuit Vlaanderen in Rusland is gedaald met 25,2 procent. Dat is ook weer lager dan de totale daling. De totale daling is reusachtig en heeft te maken met het embargo en de economische problemen.

In de loop van 2015 heeft Vlaanderen voor 2,11 miljard euro uitgevoerd naar Brazilië. Dat is 20,5 procent minder dan in 2014. De cijfers voor de wereldwijde import in Brazilië geven een daling van 25,15 procent. We dalen dus mee, maar minder dan het geheel van de wereld die exporteert naar Brazilië.

De enige exportmarkt van de BRICS-landengroep waar de Vlaamse uitvoer in 2015 een positief verloop, een stijging, liet noteren, was Zuid-Afrika, een kleinere markt. We zijn daar vooruitgegaan als uitzondering op de andere BRICS-landen.

Zijn er specifieke acties noodzakelijk? Ik zal de algemene middelen en instrumenten die FIT hanteert, niet opnieuw uiteenzetten. Ik neem aan dat ze gekend zijn, zowel wanneer het gaat over advies als over events, grote groepsacties, subsidies, financiering, expertise ter beschikking stellen over de buitenlandse markten, bilaterale handel enzovoort. De acties die FIT organiseert in de BRICS, passen in het ruimere actieplan in de richting van de groeiemarkten in het algemeen. Daartoe werd een specifieke kritieke prestatie-indicator opgenomen in het jaarlijks ondernemingsplan van FIT, namelijk een groei van het aantal acties van minstens 4 procent op jaarbasis. FIT zet zeer expliciet in op die BRICS-landen en heeft zichzelf opgelegd om het aantal acties ten aanzien van die markten, waarvan twee reusachtige, namelijk India en China, met 4 procent te laten stijgen. Voor 2015 waren er zestien verschillende acties in de BRICS-landen, waaronder

beursdeelnames, groepszakenreizen, uitnodigingscampagnes enzovoort. Het is een markt die mag rekenen op de bijzondere aandacht en de grote inzet vanwege FIT.

Mijnheer Kennes, de lijnen die binnen de internationaliseringsstrategie voorlopig zijn uitgetekend, focussen niet op bepaalde landen of regio's, maar mikken veel meer op een internationaliseringsstrategie, met een sterke focus op kmo's, om die toe te leiden en te ondersteunen bij de export. De strategie op zich is daarop gericht: hoe kun je meer internationaliseren? De acties zijn daarentegen landgericht. De BRICS-landen zijn daarbij het voorwerp van heel bijzondere aandacht. Zo zijn er specifieke subsidies, stijgingsgraden van subsidies met betrekking tot de kmo's.

Mijnheer Van Overmeire, ik evalueer de missie naar India heel positief. 55 Vlaamse bedrijven namen deel, 84 personen in totaal. Zoals u zei, ging het vooral over cleantech, smart cities en hightech. Dat zijn bij uitstek sectoren waarvoor er in onze industrie ongelooflijk veel mogelijkheden zijn. Minister-president Modi zet in op smart cities. Zo ongeveer alles moet daar nog gebeuren, op het vlak van waterzuivering, elektronica voor het aansturen van de verkeersstromen, cleantech en hightech. Er was ook een belangrijke vertegenwoordiging van de fruitsector. U weet dat wij onmiddellijk na het embargo van Rusland aan de fruitsector hebben gezegd dat ze absoluut moeten diversifiëren. De Indische markt schijnt te zullen lukken wat de appels betreft, voorlopig niet voor onze peren, omdat die niet beantwoorden aan het visuele smaakgevoel van de Indiërs. De peren moeten gaver en egaler van kleur zijn. Onze appels moeten helemaal rood en glanzend zijn, dan vallen ze daar in de smaak. Men zoekt naar een specifieke marketingtool om die Indiërs in onze sappige peren te laten happen. Voorlopig is dat nog niet zo goed gelukt. De fruitsector was ook heel bijzonder tevreden. Een grote mix van bedrijven heeft deelgenomen.

Ik ga voort op de mondelinge reacties die ikzelf, mijn medewerkers en FIT hebben gekregen. Die waren unaniem positief. Er wordt achteraf ook nog gepeild naar de evaluatie ervan. Dat zal hopelijk nog wat meer informatie opleveren.

De doelstelling was om onze bedrijven inzicht te geven in de moeilijke Indische markt. Tegelijk was er ondersteuning van onze specifieke Vlaamse bedrijven bij hun specifieke dossiers. We hebben weerklank gegeven aan de uitbreidingsinvesteringen van Vlaamse bedrijven in India: onder meer van Puratos en IG Watteeuw. Minister-president Modi wil in alle steden inzetten op metro's. IG Watteeuw is erin geslaagd om de hele tandwieltoelevering voor de metrostellen van de eerste metroaanbesteding in Delhi binnen te halen, met een ultranieuwe hoogtechnologische tandwielontwikkeling. Ook HTMS en HRD Antwerp waren betrokken. Er zijn 238 b2b's georganiseerd. Daarbovenop zijn er in Mumbai Knowledge Sessions georganiseerd. Er is daarbij telkens een belangrijke industriële Indische groep uitgenodigd, waarbij achteraf een individueel contact mogelijk was tussen de Vlaamse bedrijven en die grote Indische spelers, die vaak echte conglomeraten zijn. Ik stond daarvan versteld. In ons land zijn er veel familiebedrijven. In India ook, maar die spelen in een wereldklasse. Het is onvoorstelbaar. Het breed scala dat er soms in die familieconglomeraten zit, doet u steil achterovervallen. Er was een 'high profile' deelname aan de Indische kant. Dat viel echt op. Die 'reuzen' – want het gaat echt over reuzen – voelen zich heel comfortabel in dialoog met onze dynamische, Vlaamse en vaak ook familiale ondernemingen. Voor onze Vlaamse bedrijven zijn er ontmoetingen geweest op hoog niveau.

Er waren seminaries en rondetafels – in Pune met 200 deelnemers en in Mumbai met 250 deelnemers – over cleantech en smart cities, in samenwerking met Flanders Cleantech Association, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA) en Agoria Smart Cities. Ik heb die events telkens geopend. De voormiddagssessies werden telkens gevolgd

door een networking lunch en individuele businessmeetings in de namiddag. Verder vermeld ik: de Hightech Breakfast Roundtable, met 25 deelnemers, het Seminar on Hightech/Innovation/Creativity, met 80 deelnemers, en het Water Event, met 25 deelnemers, telkens in Bangalore.

Er zijn acht memorandums of understanding en samenwerkingsakkoorden ondertekend. Ook op het terrein van de investeringen zijn er inspanningen geleverd. Er was een druk en op hoog niveau bijgewoond investeringsseminarie in Mumbai, met zestig deelnemers, waar de troeven van Vlaanderen als investeringslocatie in de verf gezet zijn. Er was een 'invest lunch' in Bangalore met dertig deelnemers, een reeks individuele ontmoetingen met potentiële en bestaande Indiase investeerders in Vlaanderen en dan ook nog eens een vergadering met Tata Consultancy Services. De bedrijven zelf werden met diverse operationele overheidsinstanties in contact gebracht die instaan voor de verwezenlijking van de smart cities van de Indiase overheid.

Wat de exportcijfers betreft, collega Van Overmeire, verwijs ik naar het antwoord dat ik daarstraks gegeven heb met betrekking tot India.

Welke lessen trekken we uit deze missie? India kan niet ontbreken in het actieplan van exportgerichte Vlaamse bedrijven. Het is een zeer sterk groeiende economie. Ze groeit met meer dan 7 procent per jaar. Het is ook een heel jonge economie. In 2030 zal er een aangroei zijn van 1 miljoen Indiërs per maand die 18 jaar worden. Dat is onvoorstelbaar. Dat gaat ons bevattingvermogen te boven.

Er wordt ook heel sterk ingezet op 'inland waterways', en wij hebben heel veel bedrijven die daar kundig in zijn, zoals Deme en De Nul. En er zijn ook de smart cities en alles wat te maken heeft met agrovoeding. Het is een subcontinent, en het is goedkoper om voedsel vanuit Vlaanderen naar het zuiden van India te brengen dan dat ze helemaal uit het noorden van India voedsel en fruit aanvoeren naar het zuiden ervan. Wij hebben daar dus wel een aantal opportuniteiten.

Het was voor heel wat bedrijven een eerste contact. In Pune en Mumbai lag de focus op smart cities en clean technology. Dat bleek ook een correcte focus te zijn. FIT beschikt over een technologieattaché in Azië, die met zijn netwerk heel sterk bijdroeg aan de missie. Uiteraard gaan we die veelbelovende sector van cleantech verder opvolgen.

Ik denk dat Vlaanderen indruk gemaakt heeft bij India. Wij moeten niet altijd bescheiden zijn. In omvang zijn we kleiner, maar inzake kwaliteit en technologische ontwikkeling hebben we echte wereldspelers. Bangalore is echt een technologiestad. Ik heb gelezen dat de Indiërs vandaag de lancering van een spaceshuttle aangekondigd hebben. Ze lanceren satellieten, ze zijn actief in de ruimtevaart, in de luchtvaartindustrie, de helikopterindustrie, radartechnologie en noem maar op. Dat is bij ons misschien een ietsje minder bekend, maar het is een land dat een heel sterke groei kent, ook op technologisch vlak.

Daarom zou het belangrijk zijn – er is overigens een samenwerkingsakkoord Zeebrugge-Chennai – om naar dat deel terug te keren, maar dan met een missie die nog meer specifiek op technologie gericht is. Bangalore is echt een technologische groeistad. Daarnaast is Chennai een havengebied in volle ontwikkeling. Dat is dus een van de conclusies die ik trek. Ik weet niet of het mij zal lukken, maar ik denk dat het nuttig is dat er, met of zonder minister, nog teruggekeerd wordt, specifiek op dat gebied gericht. Nu was het nogal veel op korte tijd, om de drie te combineren.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister-president, u hebt een mooi overzicht gegeven van de verschillende initiatieven die er in India zijn geweest. Ik leid eruit af dat dit

succesvol verlopen is. U hebt ook een aantal perspectieven voor de toekomst gegeven en hebt de cijfers in hun context geplaatst. Er is een globale terugval, maar de conclusie is dat in die globale terugval Vlaanderen er nog redelijk goed uitkomt. De vraag is om te blijven inzetten op die groeiemarkten, ook al is dat niet evident. Een dergelijke missie naar een land als Rusland is iets waar ik in de gegeven omstandigheden uiteraard niet op aandring, gezien de gespannen verhoudingen die we op dit moment vanuit Europa met de Russische regering hebben.

Het is goed dat er voor de kmo's blijvend op wordt ingezet, want dat is uiteindelijk onze sterkte. Als u vaststelt dat onze kmo's zich in India comfortabel voelen in de aanwezigheid van die heel grote spelers, en omgekeerd, dat zij ook interesse vertonen voor kleinschaligere bedrijven die op het vlak van kennis en technologie veel te bieden hebben, ben ik blij om dat te horen. Ook dat spelers als VITO, dat bij ons in de Kempen een basis heeft, in India kunnen meespelen op een heel hoog niveau, is fijn om te horen.

De conclusie was dat India bijna een groot continent is. Er zijn zo veel verschillende staten en steden die allemaal een eigen aanpak verdienen. Het is een juiste conclusie om te zeggen dat de ene staat heel sterk staat op het vlak van technologie, de andere dan weer bijzonder interessant is wat betreft media en film, nog een andere belangrijk is voor de diamant of zeer specifiek wat betreft de haven. Het is logisch dat we India niet in één missie helemaal gaan coveren, want India is zo een gigantisch gebied waardoor het focussen op bepaalde delen met bepaalde sectoren een goede conclusie is.

India is een groeiland wat betreft de bevolking. In Rusland neemt de bevolking af. Dat zijn landen die in een andere dynamiek zijn terechtgekomen.

Dat de fruitsector ook zijn plaats heeft gekregen, is belangrijk. De voorbije jaren hebben we vaak vastgesteld dat die sector met hoogwaardige producten, grote klappen kreeg. Als er op deze manier nieuwe markten kunnen worden aangeboord, dan is dat iets wat mij tot tevredenheid stemt.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Ik sluit me aan bij de woorden van collega Kennes. Dank voor uw antwoord, minister-president. Toen u zei dat er elk jaar een miljoen 18-jarigen bij komen ... (*Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois*)

Elke maand, natuurlijk. Ik ben even de kluts kwijt omdat ik mij niet visueel kan voorstellen wat dat betekent. Ik ben ook even de 'demographics' van India gaan opzoeken. Die cijfers zijn ongemeen interessant omdat ze een beeld geven van hoe de wereld er binnen tien, twintig, dertig of veertig jaar zal uitzien. Dan zie je naast het cijfer dat u noemt, dat 31 procent van de bevolking onder de 14 jaar is. Omgerekend is dat 400 miljoen jonge Indiërs van nog geen 14 jaar. Anderzijds zie je, zoals overal in de wereld behalve in zwart Afrika, de tendens dat het vruchtbaarheidscijfer er van 4 kinderen per vrouw in 1970 is gegaan naar 2,3 nu. Wat je nu ziet, zal dus niet eindeloos blijven groeien. Door de verstedelijking, de industrialisatie en allerlei andere fenomenen, zal dat cijfer zich hopelijk ook voor India op een bepaald niveau stabiliseren, zodat het allemaal een beetje leefbaar blijft.

Minister-president, in de krantenartikelen konden we, zoals bij elke missie, weer wat referenties en bedenkingen lezen zoals: wat indien het een Belgische missie zou zijn geweest; wat is het profiel van Vlaanderen; de Indiërs weten niet goed wat Vlaanderen is. Was dat ook uw ervaring? Zo kom ik bij de samenwerkingsakkoorden en de positie van de minister-president in de protocollaire lijst. Is daar nog wat werk aan de winkel, of vindt u dat dat allemaal wel meeviel en wisten de Indiërs precies wie ze voor zich hadden?

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Voorzitter, als ik hoor spreken over Buitenlandse Handel, kan ik er moeilijk aan weerstaan het woord te nemen. Ik heb een jaar of vier dat departement geleid, nog voor de dynamiek van de gewesten daar aanwezig was. Ik heb toen twee gouden regels geleerd. 70 tot 80 procent van het bnp is exportgebonden, rechtstreeks of onrechtstreeks, en dat is van kapitaal belang voor onze welvaart. De twee gouden regels zijn dat je voor dezelfde prijs als je concurrenten een beter product of een betere dienst kunt voorstellen of dat je eenzelfde dienst of product voor een betere prijs kunt voorstellen. Dat zijn de twee gouden regels die je bekend maken.

In mijn perceptie moet je bij de BRICS-landen een tweede I toevoegen. De I in het acroniem dekt nu alleen maar India. Maar Indonesië is een van de landen waarvoor we aandacht moeten hebben. Het zou BRIICS moeten zijn. Je hebt de landen met een enorm grote bevolking en je hebt landen met enorm veel grondstoffen. Dat laatste is Rusland. Als de grondstoffenmarkt in elkaar stuikt, dan is de koopkracht zwak. Maar de noodzakelijkheid om grote massa's te voeden, al was het maar om regimes te stabiliseren, blijft hetzelfde. In dit kader is Indonesië volgens mij een land waarvoor we aandacht moeten koesteren.

Ik was een drietal weken voor de minister-president, om andere redenen, in India. Ik ben er verschillende keren geweest. De eerste keer was in 1964, toen ik van Bangalore naar Bombay reed in acht dagen, zonder dat er een autosnelweg was en bijna zonder verkeersmogelijkheden. Nu vlieg je in drie uur van New Delhi naar Bangalore. Het is een land waar de demografie van dien aard is dat ze ons verplicht ons ervoor te interesseren, zelfs indien er een daling komt van het geboortecijfer, te wijten aan de welvaart, die een heel correcte manier is om de geboortes eventueel in dalende lijn te zien gaan. In China is er een enorm probleem van vergrijzing, waar er door de eenkindgezinnen een viertal grootouders maar een of twee kleinkinderen hebben. Het is een pakket van dingen die een andere markt opent, een kolossaal pakket van mogelijkheden. China zal enorme gevolgen dragen van die last van enkele honderden miljoenen gepensioneerden die nu al beginnen te wegen op de markt. India is niet meer 'Made in India' maar 'Buy Indian' genegen. Ik heb onder meer Barco bezocht, een van de meest vooruitstrevende plekken in India, en heb ook de voorzitter bezocht van de parlementaire handelscommissie die de uitvoer en de economie beheerst. De commissie is bicefaal: ze zetelt in de eerste en de tweede kamer.

Het is een boeiend land. Men vergeet of men durft niet luidop te zeggen dat het ook een land is waar het kastensysteem vandaag nog het meest gearticuleerd is. Misschien is dat een manier om god weet welke regels te behouden. Men oriënteert zich enorm naar de geplogenheden van het gearticuleerd en nog steeds bijna hermetisch bewaakt kastensysteem. Men heeft genetisch kunnen vaststellen dat de kasten zich niet onderling vermengen, en dat sedert enkele millennia.

Men heeft me ook uitgelegd dat de 27 staten van India soms meer verschillen vertonen dan de 28 staten van de Europese Unie. Het is zeer opvallend dat de dispariteiten groot zijn. Er is bijna sprake van douaneheffingen. Wij zijn machtig, maar klein. Misschien moeten we ons oriënteren op specifieke producten. De iPhone-technologie die daar bestaat, is kolossaal. Ik weet niet meer hoeveel iPhones er in India zijn, maar het gaat over honderden miljoenen. Dat is indrukwekkend. Men moet India dus zeker en vast koesteren, mijnheer Van Overmeire, des te meer omdat ze door een soort federalisme ook een beetje het systeem bij ons begrijpen. Ze weten zeer goed wat een deelstaat is, wat de relaties zijn en hoe het systeem werkt. Dat is moeilijker als men, zelfs met grote provincies, een meer unitaristisch systeem benadert, zoals je dat bijvoorbeeld in China vindt. We moeten daar grote aandacht voor blijven hebben, misschien nog meer specifiek

met betrekking tot de sectoren en de deelgebieden waarin we ons mannetje kunnen staan. Alles wat we uitvoeren, is immers in feite een verrijking voor onze gemeenschappen en onze gewesten.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Er zijn nog een aantal belangrijke zaken vermeld. Mijnheer De Croo, u hebt gelijk wat Indonesië betreft. We hebben trouwens een missie daarheen gebracht. We hebben daar ook onze vertegenwoordiger. Dat is ook een belangrijke markt om op te werken.

Het kastensysteem bestaat inderdaad nog altijd in India, met de paria's, en dat drukt wel op die samenleving in haar geheel. Onze vertegenwoordiger daar zei het allerprilste begin te zien van het overschrijden daarvan, bij sommige jonge mensen die hebben gestudeerd en zo. Ik benadruk echter wel dat het gaat om het allerprilste begin qua mentaliteit bij een aantal mensen, want het systeem op zich zit daar blijkbaar gebeiteld.

Wat die verschillen betreft: het is inderdaad reusachtig. Dat is bijna een continent op zich, een subcontinent. Er is niet één India. Er zijn zeer grote verschillen. Het voordeel is echter dat het een democratie is, dat er transparantie is. Er zijn wel nog heel wat belemmeringen om de Indische markt te betreden, zeker in de dienstensector, waar India zijn markt nog afschermt. Daarom lijkt het me belangrijk dat er in de toekomst een vrijhandelsakkoord zou kunnen worden gesloten tussen de EU en India. Nu zijn er heel wat bilaterale handelsverdragen, maar India is van plan om die allemaal op te zeggen, omdat ze nog dateren uit een periode waarin dat land in de partnerrelatie misschien minder sterk stond. Het wil dus natuurlijk komen tot nieuwe onderhandelingen. Dat is echter, net als bij het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) en andere, een zaak voor de EU.

Die markt is ook erg specifiek. Er werd verwezen naar 'Buy Indian'. Een van de lijnen die premier Modi uitzet, is die van 'Make in India'. Daarom gaan veel van onze Vlaamse bedrijven joint ventures aan, investeren ze daar. Dat wil ik nog beklemtonen. Wat me opviel, is dat elk van die Vlaamse investeerders die daar actief zijn, zei dat dit geen delokalisatie is, dat het niet ten koste gaat van welvaartscreatie in Vlaanderen. Integendeel, hoe meer we daar joint ventures kunnen doen, hoe meer we ook basisproducten en technologische ontwikkelingen in Vlaanderen kunnen doen toenemen. Het is dus een en-enverhaal.

We hebben daar schitterende voorbeelden gezien. Zo heeft Traficon in het kader van Smart Cities in Mumbai 750 verkeerscamera's geplaatst. Barco heeft alle schermen geleverd voor dat verkeerscontrolecentrum. Dat zijn toepassingen van onze technologie die je daar kunt vinden. Ook hebben ze er ongeveer allemaal een gsm, een smartphone, mijnheer De Croo. Een van de Vlaamse zakenlui die mee was, denkt aan een heel nieuw businessmodel om voedsel aan huis te gaan leveren, dat wordt besteld met de iPhone. Ik verklap daarmee geen geheimen, want hij heeft dat ook publiek gezegd, op een seminarie. Men is daar dus ook heel innovatief mee bezig. Ik denk dat er heel wat opportuniteiten zijn. Precies ook omdat we klein zijn, ons niet opdringen, zijn we een partner. Mijnheer Van Overmeire, Vlaanderen is zeer goed gekend, ook dankzij onze diamant, natuurlijk. Dat is iets dat heel stevig staat, maar dat geldt ook voor andere vlakken. Er is op geen enkel moment gebleken dat er daarmee enig probleem was. Ik herhaal het: de missie op zich was wat mij betreft een zeer geslaagde missie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Van Esbroeck aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de federale conferentie voor de opbouw van Gaza – 2137 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Herman De Croo

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Minister-president, tijdens een bezoek aan de Gazastrook kondigde federaal minister van Buitenlandse Zaken Reynders aan een conferentie met zakenmensen uit Palestina, Israël en Europa te willen organiseren over de heropbouw van de regio. Naast de noodzakelijke ontwikkelingshulp is er volgens minister Reynders ook behoefte aan investeringen en buitenlandse handel. De minister vroeg de Israëlische autoriteiten ook om de toegang tot het gebied te vergemakkelijken.

De impact van het conflict voor de bevolking is er enorm. In dat conflict tussen Hamas en het Israëlische leger werd de voorbije jaren heel wat infrastructuur vernietigd, waaronder VN-scholen en elektriciteitscentrales die door de Europese Unie werden gefinancierd.

In september 2014 beloofde de internationale gemeenschap nog miljoenen dollars steun. Vandaag blijkt echter minder dan de helft daarvan gestort te zijn.

De vernietiging van projecten in de Palestijnse gebieden kwam al meermaals aan bod in deze commissie. Telkens werd benadrukt dat dergelijke vernietigingen in strijd zijn met het humanitair recht en dat het bewust onmogelijk maken van levensomstandigheden een schending is van het internationaal recht.

Minister-president, was u op de hoogte van het initiatief van de federale minister van Buitenlandse Zaken, Didier Reynders? Werd u daarover gecontacteerd en zo ja, welke initiatieven zal Vlaanderen in dezen dan nemen?

Stapt de United Nations Relief and Works Agency for Palestine (UNRWA), waar Vlaanderen mee in investeert, ook in dit project?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Van Esbroeck, ik heb net als u kennis genomen van het initiatief van minister Reynders. Hij heeft daar uitleg over gegeven in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Het zou zijn bedoeling zijn om tijdens het laatste trimester van dit jaar een bijeenkomst te organiseren gericht op Israëlische, Palestijnse en Europese economische spelers.

Wij hebben inlichtingen ingewonnen, maar eigenlijk is er nog niet zo veel gekend, ook niet door de diensten die belast zijn met de voorbereiding. Er zijn geen details gekend over de concrete invulling van die bijeenkomst, maar het zou wel de bedoeling van minister Reynders zijn om te proberen een politieke impasse te doorbreken door de economische banden tussen enerzijds Israëlische en anderzijds Palestijnse zakenlui aan te halen. Hij zou proberen daar Europese en binnenlandse economische spelers bij te betrekken en op die manier op een pragmatische wijze economische blokkades deels te slopen en handelsbelemmeringen in de regio tegen te gaan. Dit is een manier van werken om via economische samenwerking en handelscontacten politieke effecten te sorteren, een methode die wel meer wordt gehanteerd en die ook af en toe terugkeert in deze commissie. Moet men handelsrelaties hebben met landen waar niet alles perfect loopt? Het antwoord daarop is vaak: ja.

Ik heb vernomen dat het de bedoeling zou zijn om de regionale agentschappen, waaronder Flanders Investment & Trade (FIT) bij die bijeenkomst te betrekken. FIT is bereid om elke vraag van de federale overheid te onderzoeken, en indien dit relevant is voor onze Vlaamse bedrijven, daar ook medewerking aan te verlenen. FIT ziet een meerwaarde in de bijeenkomst op het vlak van netwerking maar is nog niet op de hoogte gebracht, evenmin als mijn diensten. Volgens voorlopige informatie die mij heeft bereikt, zou het ook niet de bedoeling zijn om de VN-organisaties daarbij te betrekken.

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Minister-president, federaal minister Reynders heeft dat inderdaad verklaard in de Kamer. Wat me enigszins verbaast in dit verhaal – het gaat immers over economie en buitenlandse handel – is dat er op voorhand niet over is nagedacht om contact op te nemen met de Vlaamse Regering, onze minister van Buitenlands Beleid en FIT. Dat ook FIT dit heeft moeten vernemen via de Kamer, vind ik een beetje jammer.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): De Gazastrook wordt wel eens de grootste openluchtgevangenis ter wereld genoemd. Ik ben er zelf geweest en ik heb een aantal meningen en vooroordelen moeten herzien. Ik kan erin komen dat mensen een bommengordel aandoen maar ik kan het natuurlijk totaal niet goedkeuren. Het is nogal beangstigend wat men daar allemaal ziet. Indien ik daar geboren was, zou ik ook niet weten hoe ik zou reageren.

Wanneer we vaststellen dat er in de Gazastrook voortdurend zaken worden vernietigd die gefinancierd worden met geld dat uit Europa komt, met federaal geld en soms ook met Vlaamse middelen, dan kunnen we ons daar vragen over stellen.

Federaal minister Reynders sluit zich met de conferentie aan bij een internationaal initiatief voor de heropbouw van Gaza. Ik weet niet hoe het zit met die andere internationale instellingen. Ik verneem dat FIT daar niet bij betrokken is. Vraag is of dit niet uitzichtloos is. Er moet wel altijd hoop zijn op verandering.

Minister Reynders vroeg ook aan de Israëlsche autoriteiten om de toegang tot de Gazastrook te vergemakkelijken, vooral dan voor bouwmaterialen. Welke diplomatieke stappen kan Vlaanderen nog zetten om deze problematiek aan te kaarten? Werd er al contact opgenomen met de Israëlsche autoriteiten in verband met die muren die zijn opgericht? Ik ben tegen muren maar in sommige gevallen hebben muren de veiligheid verhoogd.

Zijn er al dan niet rechtstreeks contacten met politici binnen de Gazastrook? Het zou me verbazen. Zijn er op een andere manier contacten met Vlaanderen? Ik weet dat er samenwerkingsverbanden zijn met bepaalde universitaire ziekenhuizen bij ons. Wellicht is het ook heel moeilijk om producten in de Gazastrook binnen te krijgen. In dit geval gaat het over humanitaire hulp en het redden van levens. Het blijft een moeilijk evenwicht, maar hulp aan mensen in nood blijft welkom.

Herman De Croo (Open Vld): We moeten onze kleine spanning niet uitvoeren wanneer we willen meehelpen om een grotere spanning, die ook een effect heeft op onze eigen manier van leven, op te lossen.

Ik ben altijd een beetje verveeld door het statuut van Palestina. Er zijn twee regeringen en twee delen en subdelen die door de Israëlsche kolonisator in de termen van de UNO worden bezet, buiten nog de bezetting van Gaza. We moeten alle strohalmen proberen te gebruiken, want dit probleem speelt zich af in onze

achtertuin, zelfs indien Washington beslist over de politiek van het Midden-Oosten. Ik paraphraseer wat destijds op grote affiches stond 'Make trade not war', maak handel en geen oorlog. Als klein land en als regio van een klein land, die niet imperialistisch is en pacifistisch is, kunnen we misschien de plaats zijn om een oplossing te brengen.

Tien of vijftien jaar geleden was ik uitgenodigd – u zult dit misschien eigenaardig vinden – om het statuut van Brussel te gaan uitleggen in Jeruzalem, omdat men daar dacht aan het concept minderheden-meerderheden, bevoorrechte bescherming, vrijheden grondrechten in een complex systeem. Tot mijn verbazing was ons spitsvondig model van Brussel in één staat met twee naties of een natie met twee staten een 'uitvoerbaar product' in de constitutionele technologie. Misschien is het goed om dat niet uit het oog te verliezen. Ze zoeken naar modellen die gewerkt hebben en die kunnen werken in disproportionaliteit met compensaties. U weet wat ik bedoel. Het kan misschien nuttig zijn om dit in te brengen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: We helpen de Palestijnse gebieden via UNRWA. Daar besteden we onze middelen aan. Zoals de heer Verstreken opmerkte, zijn er zowel Belgische als internationale investeringen in infrastructuur die helemaal niets te maken hebben met oorlog, zoals onderwijsinstellingen die worden vernietigd door het Israëlische leger. Minister Reynders is recent ter plekke geweest, ook naar de Gazastrook.

Zoals de heer De Croo zei, zijn er eigenlijk twee gebieden. Ik heb de president van Palestina vorig jaar in februari ontvangen in Errera. Hij komt opnieuw in juni. Ik zal opnieuw aftoetsen.

In 2008 had ik in Errera een publieke ontmoeting – er waren twee journalisten aanwezig – gepland tussen de toenmalige ambassadrices van Israël en van Palestina, mevrouw Leila Shahid. Ze hebben toen allebei publiekelijk gezegd dat ze akkoord gingen met de tweestatenoplossing met Jeruzalem als gedeelde hoofdstad. Toen stonden we historisch heel dicht bij een vredelievende oplossing. Ik ben ervan overtuigd dat er maar één sleutel is, en die zit in Washington. Dat is mijn persoonlijke ontgoocheling over de regeerperiode-Obama. Als Obama de wil heeft om het op te lossen en druk uit te oefenen, dan kun je tot een oplossing komen. Misschien doet hij het nog op het einde van zijn mandaat als president. Zonder druk van Washington zal het niet gebeuren.

Ik ontmoet binnenkort de nieuwe Israëlische ambassadeur. Ik heb ook de nieuwe Palestijnse 'ambassadeur' ontmoet, die een upgrade heeft gekregen in België. Het is geen ambassadeur, maar heeft een statuut gekregen dat daar in de omgeving van komt. Ik ben de precieze titulatuur kwijt. Ik zal ook bij de nieuwe Israëlische ambassadeur aftoetsen of dit een standpunt is dat ze opnieuw in overweging willen nemen – maar geen illusies. We hebben een gedeelde hoofdstad en dat lijkt me een model voor Jeruzalem. Ze hebben dat op een bepaald moment ook onderschreven. Als er geen druk uit Washington komt, dan zal dat niet gebeuren, met alle menselijke miserie van dien en verloren generaties. Dat is het pijnlijke en het drama. Er zijn de vluchtelingenkampen met de ellende en miserie, de grauwe werkelijkheid, de armoede en het terrorisme, mijnheer Verstreken, dat ik in geen enkele omstandigheid wil goedkeuren.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Deze vraag om uitleg is uitgegroeid tot een zeer interessant debat. Ik ben daar blij om. Het gaat over vele belangrijke dingen. De insteek van mijn vraag was echter dat het jammer is dat een federaal minister niet de reflex heeft om eerst de bevoegde ministers en diensten vanuit Vlaanderen, die allemaal werken en zeer actief zijn, daarvan op de hoogte te brengen of op zijn minst daarover te overleggen.

U haalt aan dat Brussel als voorbeeld voor Jeruzalem kan dienen. Maar als de bevoegdheden nog niet duidelijk zijn bij diegenen die ze uitvoeren, zal het niet lukken. Die gevoeligheden zullen zeker daar ook aanwezig zijn. Het is heel belangrijk dat ook onze regeringen en parlementen goed weten welke bevoegdheden waar zitten. Er moet daarmee rekening worden gehouden. Het is een spijtige zaak dat dat in dezen niet is gebeurd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.